

Kauppasopimus *Wormien*
16/4-31

SUOMEN-VIRON KAUPPASOPIMUS
JA SUOMALAINEN IKKUNA-
LASITEOLLISUUS

*(Ulkoasiainvaliokunnalle
Oy. Lahden Lasitehdas
Ab:n tekemä esitys)*

LAHTI 1931
AUG. KANERVAN KIRJAPAINO.

Ulkoasiainvaliokunnalle.

Sanomalehdissä näkyneiden tietojen mukaan allekirjoitettiin Tallinnassa t.k. 11 p:nä Suomen ja Viron välinen uusi kauppa- ja merenkulkusopimus, joka sopimus korvaa voimaantultuansa voimassaolevan 29 p:nä lokakuuta 1921 allekirjoitetun kauppa- ja merenkulkusopimuksen ja siihen 16 p:nä maaliskuuta 1930 tehdyn lisäsopimuksen. Tarkoituksena on, että tämä uusi sopimus olisi voimassa kaksi vuotta ja irtisanomisaika olisi kuusi kuukautta. Kun tämä sopimus tulisi hyvin läheisesti ja käsityksemme mukaan tuhoisasti vaikuttamaan edustamamme teollisuudenhaaran tällä hetkellä muutenkin vaikeaan asemaan, saamme kunnioittaen esittää seuraavaa:

Yleisestä taloudellisesta lamakaudesta johtuu, että maamme ikkunalasiteollisuus, jolla on sangen pitkäaikainen kehitys takanaan, on joutunut hyvin vaikeaan asemaan. Todistukseksi tästä voimme mainita, että kun esim. v. 1927, jolloin tehtaamme aloitti toimintansa, oli ikkunalasin menekki kaikkiaan n. 150,000 laatikkoa, niin viime vuonna se oli vain n. 80,000 laatikkoa. Kun taloudellinen lamakausi edelleen jatkuu ja kun uusia rakennusyhtiöitä pannaan entistä vähemmän alulle, tulee menekki tänä vuonna ja samoin sitä seuraavina vuosina entisestään pienentymään. Kun edustamamme tehdaslaitos kykenee yksinään tyydyttämään maan koko tarpeen, ja kun lisäksi maassamme on kaksi ikkunalasia valmistavaa tehdasta, niin huomaa helposti, miten vaikea tilanne todellisuudessa on. Niinpä onkin jouduttu siihen, että kaikki kolme tehdasta seisovat tällä hetkellä menekkipulan vuoksi.

Uuden kauppasopimuksen mukaan oikeutettaisiin Viro lähettämään Suomeen tullivapaasti alle 3,8 mm. paksuista lasia (tavallista ikkunalasia) vuosittain 1,5 milj. kg, joka laatikoiksi muutettuna merkitsee n.

25,000 laatikkoa, ja kun sitä paksumman ikkunalasin suhteen Virolle jää rajoittamaton tullivapaa tuonti, niin voidaan sanoa, että Viro saisi tämän kautta tuoda maahamme tullivapaasti enemmän kuin puolet siitä määrästä, mikä maassamme viime vuonna käytettiin. Uuden kauppasopimuksen mukaan ei Suomelle myönnettäisi mitään tullietuisuuksia ikkunalasiemme mahdollisesti Viroon vietäessä, vaan täytyisi suomalaisesta lasista maksaa siellä täysi tulli eli 2:70 kilolta. Mitä tämä merkitsee todellisuudessa, siitä saa parhaimman käsityksen mainitsemalla, että meillä n. 70 kg. painava laatikko tavallista ikkunalasia maksaa tällä hetkellä keskimäärin n. 155: — ja Viroon vietynä tulisi tähän hintaan tullia n. 160: — lisäksi. On ilmeistä, ettei tällaisten olosuhteitten vallitessa ole mitään mahdollisuuksia viedä suomalaista ikkunalasia Viroon. Sopimuksen mukaan avattaisiin Suomen markkinat Virolle, mutta olosuhteitten pakosta tulisivat Viron markkinat olemaan suljetut kokonaan suomalaiselta lasilta.

Nyt sopimukseen päätyneitä neuvotteluja Viron kanssa käydessä esitimme kauppasopimuskomitean suomalaisille jäsenille, että Viro ja Suomi asetettaisiin ikkunalasin tulliin nähden samaan asemaan, jota esitystä perustelimme paitsi kohtuusnäkökohdilla myöskin vetoamalla lasiteollisuutemme asemaan ja sen kansantaloudelliseen merkitykseen. Tämä esitys oli varsin oikeutettu, sillä nykyisen sopimuksen mukaan on Virossa ikkunalasin tulli 2:70 kilolta, mutta Suomessa vain 1 markka. Tämä kohtuullinen esityksemme ei tullut hyväksytyksi, mutta virolaiselle lasille myönnettiin kaikki ne etuudet, jotka aikaisemmin olemme maininneet. Samalla emme voi olla huomauttamatta siitä seikasta, että huolimatta siitä, että tehtaamme tuotanto edustaa n. 80 % koko maan ikkunalasin valmistuksesta, eivät kauppasopimusneuvottelijat ole ryhtyneet mihinkään keskusteluihin kanssamme ennen sopimuksen allekirjoittamista, joka asian kantavuuteen nähden mielestämme olisi luonnollista, jopa välttämätöntäkin.

Uuden sopimuksen mukaan ei, kuten jo yllä osoitettiin, suomalaisella lasilla ole mitään kilpailumahdollisuuksia Viron markkinoilla. Myöskin muodostuu tilanne sellaiseksi tšekäläisillä markkinoilla, että virolaista lasia voidaan täällä myydä dumping-hinnoilla rajattomasti, josta käsi-

tyksemme mukaan on seurauksena se, että suomalainen ikkunalasiteollisuus ja sen mukana Lahden lasitehdas joutuvat kestävämpään asemaan menekin puutteessa. Maamme tehtaitten täytyy lopettaa toimintansa ainakin siksi aikaa kun sopimus olisi voimassa.

Virossa toimii ainoastaan yksi lasitehdas, nimittäin Järvikandan tehdas. Virossa on ikkunalasin menekki vain noin 20,000 laatikkoa vuodessa. Tästä asiointilasta oltiin täysin tietoisia mainittua tehdasta perustettaessa, mutta kuitenkin rakennettiin laitos, joka kykenee valmistamaan tämän määrän nelinkertaisesti. Tarkoituksena lienee ollut sijoittaa ylijäämä Venäjän markkinoille, muttu tämä toive ei ole toteutunut. Senvuoksi on Viro kääntänyt katseensa Suomeen viimeksimainitun maan oman teollisuuden kustannuksella. Kysymyksessä on Viron puolelta selvä dumping-myynti, sillä Virossa itsessään lasin myyntihinta laatikolta on n. 100 markkaa korkeampi kuin meillä huolimatta tuotantokustannusten alemmuudesta. Tämänkin kautta voi Viro polkea lasin hinnat tšekäläisillä markkinoilla ja vaikeuttaa tämän kauttakkin entistä enemmän suomalaisen ikkunalasiteollisuuden asemaa. Asialla on vielä eräs puolensa. Jos kävisi niin onnettomasti, kuten on kaikki syyt edellyttää, että suomalainen ikkunalasiteollisuus kokonaan lakkaisi, niin on tilanne sellainen, ettei Viron tehdas yksinään kykenisi tyydyttämään Suomen ja Viron yhteistä ikkunalasarvetta.

Tämä olisi omiaan saattamaan Suomen ikkunalasi-markkinat sekasortoon. Meidän olisi tuotettava muualta ulkomailta kallista lasia tarpeemme tyydyttämiseksi. Mainittakoon, että ulkomaisesta tuonnista Suomi viime vuonna *ensi kerran melkein kokonaan vapautui*. Todistuksena siitä, että meillä ikkunalasin valmistuksen alalla on päästy korkeisiin saavutuksiin, mainittakoon vain, että Lahden Lasitehdas on vast'ikään ollut neuvotteluissa ikkunalasin viennistä Etelä-Afrikaan ja on tämä suunnitelma toteutumisasteella. Nyt jos kuitenkin tehdään suomalaisen ikkunalasin asema oman maan markkinoilla kestävämmäksi, on selvää, että tämä vientikin tulee raukeamaan.

Vertaillen valmistuskustannuksia Viron ja Suomen ikkunalasi-teollisuudessa on otettava huomioon kaksi asiaa, jotka ovat Virolle eduksi. Elintaso Virossa on yleensä alhaisempi, ja senpavuoksi siellä

ovat työpalkat yleensä 30 % ja senkin yli alemmat kuin meillä. Lisäksi tulee seikka, että Viron tehdas voi käyttää halvempaa polttoainetta kuin suomalaiset tehtaot, ja huomioon on otettava, että valmistuskustannuksissa juuri työpalkat ja polttoaine muodostavat suurimman erän.

On kyllä julkisuudessa joskus esitetty käsityksemme mukaan kyläkin kansantalouden kannalta turmiollinen mielipide, ettei sellaisella teollisuudella, joka tuottaa maahan raaka-aineensa, olisi olemassaolon oikeutta eikä sellaista olisi tuettava tullipoliittisin toimenpitein. Suomen tullipoliitikassa ei tällaista käsityskantaa ole kuitenkaan tähän asti noudatettu. Mitä lasiteollisuuteen tulee, on otettava huomioon, kuten jo yllä huomautettiin, että ikkunalasin valmistuksessa raaka-aineet muodostavat vain pienen murto-osan lasin markkinahinnoista jalostuskustannusten muodostaessa suurimman osan. Sitäpaitsi raaka-aineista puheen ollen on lisäksi muistettava, että raaka-aineena käytetään lisäksi kotimaista kalkkia, ja kaiken lisäksi polttoaineena, joka on huomattava tekijä lasinvalmistuksessa, *käytetään sahateollisuuden jätteitä*, joita ei muuten voida käyttää taloudellisessa suhteessa hyödyllisesti. Huomautettakoon myöskin siitä seikasta, että kotimaisen lasin pakkauksessa käytetään laatikkoteollisuutemme tuotteita huomattavassa määrässä. Vihdoin jäävät työpalkat kotimaahan ja tämän teollisuuden harjoittamisen kautta valmistetaan työtilaisuuksia omalle työväestöllemme, joka seikka varsinkin tällaisena työttömyysaikana on varteenotettava seikka. Todistuksena näiden tekijöiden kansantaloudellisesta merkityksestä mainittakoon vain esimerkkinä, että Lahden lasitehtaan normaalivuosituotannon arvo on noin 17 miljoonaa, josta määrästä ulkomaille menee raaka-aineina vain n. 2 miljoonaa. Jos kävisi niin onnettomasti, että meillä ulkomaisen kilpailun vaikutuksesta ja epäonnistuneen tullipoliittikan vuoksi tuhottaisiin kotimainen ikkunalaseiteollisuus, niin siinä tapauksessa meiltä menisi vuosittain kymmeniä miljoonia markkoja ulkomaille, joka seikka olisi omiaan huonontamaan ennestäänkin huonoa kauppatasettamme, ja joka olisi erikoisesti nurinkurista ajankohdantana, jolloin yleisenä tunnuksena on se, että kotimaisia tuotteita on käytettävä aina silloin kuin siihen vain on tilaisuutta. Huomautetta-

koon edelleen, että kotimainen lasiteollisuutemme maksaa huomattavat määrät veroja sekä valtiolle että kunnille. Vielä on otettava huomioon sekin seikka, että esim. Lahden lasitehdas yksistään rahteina maksaa valtion rautateille n. 1 milj. mkaa vuosittain. Virolainen lasi voidaan taas tuoda vähin kustannuksin jaaloilla rannikkokaupunkeihimme, joten valtio tämän kauttakin häviäisi huomattavia summia vuosittain.

Maamme ikkunalaseollisuuteen on kiinnitetty huomattavia pääomia. Yksistään Lahden lasitehtaaseen on kiinnitetty aivan viime vuosina n. 16 milj. mkaa ilman, että on ehditty suorittaa minkäänlaisia kuoletuksia. Tehdas on kuitenkin nykyaikaisin, mitä meidän oloissamme ajatella saattaa ja kykenee yksinäänkin tyydyttämään täydellisesti maan erilaatuisen ikkunalaseitarpeen, olkoonpa kysyntä tavallista suurempikin. Nyt päätettäväksi esitettävän sopimuksen toteuttaminen merkitsisi kuitenkin tehtaan toiminnan vaikeuttamista, jopa sen lopettamistakin. Viron lasiteollisuus saisi tämän sopimuksen perusteella täyttää n. 66 % Suomen nykyisestä vuotuistarpeesta eli saisi myydä täällä kaikkiaan n. 40,000 laatikkoa ja omassa maassa n. 20,000 laatikkoa. Sensijaan jäisi Suomen tehtaille n. 33 % eli n. 20,000 laatikkoa jaettuna kolmen tehtaan kesken, jonka määrän sivumennen sanoen Lahden tehdas kykenisi valmistamaan yksinäänkin 2 kuukaudessa ja saisi seistä 10 kuuk. Tehtaan työväestön lukumäärä on normaalioloissa n. 140 ja suurin osa näistä on ammattikouluutuksen saaneita, joita ei vaikeuksista voi sijoittaa muillekaan ammattialoille tavallisiinakaan aikoina puhumattakaan nykyisestä työttömyyskaudesta. Jos ikkunalaseollisuutemme kokonaisuudessaan joutuisi pysähdystilaan, niin työntekijäin perheet mukaluettuna joutuisi lähemmä tuhat henkeä maassamme ilman säännöllistä toimeentuloa. Kun ottaa huomioon, että ensi vuoden työttömyys muutenkin näyttää niin laajalta, että tuskin kenelläkään on tietoa, mitenkä sen aiheuttama hätä voidaan torjua edes osapuilleen, selviää jokaiselle, kuinka vakava asia todella on kysymyksessä.

Samalla kun olemme tahtoneet saattaa ylläolevan arv. valiokunnan tietoon, rohkenemme kunnioittavimmin esittää edellämainittuihin vakaviin tosiasioihin vedoten, että ennenkuin sopimuksen lopullista hyväksymistä ryhdytään käsittelemään, valiokunta kehoittaisi asianomaista ministeriötä

neuvottelijoittensa kautta sopimaan sellaisista muutoksista jo nyt kylläkin allekirjoitettuun sopimukseen, joiden kautta maamme ikkunalasi-teollisuutta ei tuhottaisi, vaan että Viron ja Suomen suhteet tälläkin alalla rakentuisivat tasa-arvoisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteille molemmanpuoliseksi tyydytykseksi. Tähän käsityksemme mukaan on kylläkin mahdollisuuksia ja toivomme näitä mahdollisuuksia käytettävän.

Lahdessa, huhtikuun 16 p:nä 1931.

Oy. Lahden Lasitehdas Ab.
